09/11/2023

Σαν σήμερα το 1931: Η Εικόνα της Παναγίας Σουμελά από την Τραπεζούντα φτάνει στην Ελλάδα

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Το ημερολόγιο έγραφε 9 Νοεμβρίου 1931 όταν η θαυματουργή εικόνα της Παναγιάς Σουμελά έφτανε στην Ελλάδα, από τα ιερά χώματα της Τραπεζούντας του Πόντου.

Με αφορμή τη συμφωνία του Ελευθερίου Βενιζέλου και του Ισμέτ Ινονού, ο Ιερομόναχος Αμβρόσιος Σουμελιώτης αναλαμβάνει αυτή τη σημαίνουσα αποστολή, να μεταφέρει δηλαδή με ασφάλεια την εικόνα στην Ελλάδα. Ήταν εκείνος ο οποίος πέτυχε εν τέλει έναν ιστορικό άθλο, να σκάψει τη γη της Τραπεζούντας για να «επιστρέψουν» στην πατρίδα τα ιερά κειμήλια της Ορθοδοξίας.

Ο ξεριζωμός και η προσπάθεια των πιστών να διασώσουν τα κειμήλια της Ορθοδοξίας

Την εποχή που ξεκίνησε ο ξεριζωμός των Ποντίων, οι πιστοί αλλά και οι ιερείς της

περιοχής προσπάθησαν να σώσου τα ιερά κειμήλια των ορθόδοξης πίστης μας. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, η εικόνα της Παναγιάς Σουμελά μαζί με άλλα κειμήλια θάφτηκαν στο παρεκκλήσι της Αγίας Βαρβάρας. Για περίπου μία δεκαετία η εικόνα παρέμενε θαμμένη στα χώματα της Τραπεζούντας. Οι διπλωματικές ενέργειες του Ελευθερίου Βενιζέλου είχαν σαν αποτέλεσμα η εικόνα να μεταφερθεί μέσα σε κλίμα κατάνυξης και με τιμές στην Ελλάδα.

Η άφιξη της εικόνας στην Ελλάδα έδωσε ελπίδα στους Ποντίους

Η άφιξη της εικόνας στην Ελλάδα χαροποίησε τους Ποντίους οι οποίοι πριν από χρόνια μέσα από κακουχίες είχαν κατορθώσει να φτάσουν και να ξεκινήσουν μία καινούρια ζωή στην Ελλάδα. Αρχικά η εικόνα τοποθετήθηκε στο Βυζαντινό Μουσείο για περίπου δύο δεκαετίες. Το 1951 έγινε αυτό που το σύνολο των Ελλήνων επιθυμούσε. Η εικόνα της Παναγιάς Σουμελά μεταφέρεται στο ομώνυμο μοναστήρι, στο όρος Βέρμιο, στην Ημαθία, λίγες ημέρες μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής της μονής. Ένα μοναστήρι το οποίο θεμελιώθηκε από τον Φίλωνα Κτενίδη.

Η συγκλονιστική συνέντευξη του Αμβρόσιου Σουμελιώτη για την ιερή αποστολή του

Επιστρέφοντας στην Ελλάδα και ενώ η αποστολή του είχε στεφθεί με επιτυχία, ο Ιερομόναχος Αμβρόσιος Σουμελιώτης μίλησε στον δημοσιογράφο Γ. Βαβαρέτο για όλα όσα βίωσε και για τα συναισθήματά του, με αφορμή την «επιστροφή» των ιερών κειμηλίων στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα ανέφερε: «Με τις ευλογίες της Εκκλησίας έφυγα από την Αθήνα στις 14 Οκτωβρίου. Ήμουν εφοδιασμένος με ένα θερμότατο συστατικό έγγραφο της

τουρκικής πρεσβείας και όταν έφτασα στην Κωνσταντινούπολη οι τουρκικές Αρχές μου παρείχαν κάθε ευκολία. Έμεινα λίγο στην Πόλη και από κει ξεκίνησα ατμοπλοϊκώς για την Τραπεζούντα, συνοδευόμενος από τον Αλ. Βασιλείου, υπάλληλο της Μικτής Επιτροπής.

Φαντάζεστε τη συγκίνησή μου όταν τα μεσάνυχτα της 28ης Οκτωβρίου βγήκα στην Τραπεζούντα. Πήγα κατευθείαν στο ξενοδοχείο του Τεφίκ ο οποίος δοκίμασε αληθινή ευχάριστη έκπληξη όταν με είδε. Δεν ήξερε πώς να με περιποιηθεί καλύτερα και μου ζητούσε πληροφορίες για διάφορους Τραπεζούντιους γνωστούς μου.

Το πρωί πήγα στον νομάρχη της Τραπεζούντας, ο οποίος με δέχτηκε αμέσως και έδειξε πολύ ενδιαφέρον για την αποστολή μου.

Έθεσε αμέσως στη διάθεσή μου έναν τσανταρμά και μου ευχήθηκε καλή επιτυχία.

Ώσπου να ξεκινήσουμε από την Τραπεζούντα είδα εκεί πολλούς γνωστούς μου Τούρκους και έγινα αντικείμενο θερμών εκδηλώσεων. Πρέπει να σας πω εδώ ότι η ελληνοτουρκική φιλία είναι πραγματική και έχει βαθιές ρίζες μεταξύ των δύο λαών. Το μεσημέρι, συνοδευόμενος από τον Αλ. Βασιλείου και έναν μυστικό αστυνόμο, που είχε την καλοσύνη να μου διαθέσει ο διευθυντής της αστυνομίας της Τραπεζούντας, ξεκίνησα με το αυτοκίνητο για το Τσεβιζλίκ.

Είναι αδύνατον να σας περιγράφω τη συγκίνηση των καλών κατοίκων του Τσεβιζλίκ. Μου μίλησαν με πολύ ενδιαφέρον για τους χριστιανούς και δεν μου απέκρυψαν την επιθυμία τους να τους ξαναδούν στον τόπο τους.

«Απ’ τον καιρό που φύγανε μας έφυγε το μπερκέτι», μου είπαν πολλοί. «Τώρα που επιτρέπονται τα ταξίδια, να έρχεστε να δείτε τον τόπο μας και ο Θεός να δώσει να ξαναζήσουμε μαζί». Δάκρυσα στα λόγια τους αυτά και δάκρυσαν και κείνοι μαζί μου.

Αλλά δεν είχα καιρό να χάσω. Επισκέφτηκα τον καϊμακάμη, που με δέχτηκε πολύ ευγενικά, κι εκείνος φρόντισε να έρθουν από ένα γειτονικό χωριό πέντε άλογα για να πάμε ως τη μονή του Σουμελά. Στις 7 το πρωί της 28ης Οκτωβρίου ήλθαν πράγματι οι αγωγιάτες και καβαλικέψαμε, μαζί με τον Αλ. Βασιλείου, τον μυστικό αστυνόμο Τόνγιαλη Νεούτ εφένδη και δυο στρατιώτες, που μας έδωσε για ασφάλεια ο Καϊμακάμης, για το μοναστήρι.

Φτάσαμε στο μοναστήρι το μεσημέρι. Ιερή συγκίνηση με κατέλαβε όταν αντίκρισα από μακριά το ξακουσμένο μοναστήρι του Σουμελά, που έστεκε ακόμα ακουμπισμένο στο θεόρατο βουνό του Μελά.

Εγκαταλελειμμένη η Μονή του Σουμελά, είχε ερειπωθεί. Μέσα εκεί στην ερημιά κανείς δεν την πλησίαζε. Ταβάνια, πατώματα, παραθυρόφυλλα, είχαν όλα καεί και μόνο οι τοίχοι έμεναν ολόρθοι, για να διηγούνται ότι επί εκατονταετίες εκεί μέσα δοξάστηκε το όνομα του Θεού.

«Εδώ, ό,τι είχατε κρύψει», μου είπαν οι αγωγιάτες, «τα έχουν ανακαλύψει. Δεν βλέπεις τοίχους σκαμμένους και υπόγεια;». Πραγματικά είχε συμβεί αυτό.

Με την πρώτη ματιά το διαπίστωσα, και χωρίς να ξεκουραστούμε, τραβήξαμε για την Αγία Βαρβάρα. Ήταν το μετόχι της Μονής, δέκα λεπτά μακρύτερα. Μέσα εκεί, όπως μου είχε πει ο αρχιμανδρίτης Ιερεμίας, ήταν θαμμένη η εικόνα της Παναγίας. Αφήσαμε τους αγωγιάτες στην ποταμιά κι εμείς οι πέντε ανεβήκαμε στην Αγία Βαρβάρα. Εκεί φάγαμε, απ’ τα φαγιά που είχαμε μαζί μας, κι έτρεξα για να βρω το μέρος που μου εκμυστηρεύτηκε ο Ιερεμίας.

Αλλά εκεί είχαν πέσει όλοι οι τοίχοι και ένας σωρός από πέτρες, χώματα, ξύλα, κεραμίδια ύψους ενάμισι μέτρου σκέπαζε το έδαφος. Πώς θα κατόρθωνα να ξεκαθαρίσω το μέρος; Στα χαμένα προσπαθούσα να τραβήξω πέτρες και ξύλα. Το έργο μου δεν προχωρούσε καθόλου και οι ώρες περνούσαν. Οι αγωγιάτες ανησύχησαν τότε που αργήσαμε και ανέβηκαν στην Αγία Βαρβάρα.

– Πρέπει να τραβήξουμε όλα αυτά τους είπα, και θέλω ανθρώπους και εργαλεία.
– Θα το κάνουμε εμείς, απάντησαν, όταν τους πρόσφερα σεβαστή αμοιβή.

Πραγματικά, πέντε αυτοί και άλλοι τόσοι εμείς –γιατί όλοι με βοήθησαν στη δουλειά μου– κατορθώσαμε να παραμερίσουμε τους όγκους. Έπειτα από τρεις ώρες εντατικής εργασίας οι αγωγιάτες, χτυπώντας το έδαφος με ένα ξύλο, με βεβαίωσαν ότι υπάρχει κενό κάτω εκεί. Η καρδιά μου χτυπούσε δυνατά. Δεν υπήρχε αμφιβολία ότι ήταν η κρύπτη των ιερών κειμηλίων. Αλλά θα ήταν εκεί τα κειμήλια;

Τα ιερά κειμήλια της Μονής: Ο σταυρός του Εμμανουήλ Κομνηνού και το χειρόγραφο Ευαγγέλιο του οσίου Χριστοφόρου. Είχα ακούσει στο Τσεβιζλίκ ότι η κρύπτη των κειμηλίων είχε ανακαλυφθεί, αλλά οι ευρόντες, όταν είδαν πως πρόκειται για τη θαυματουργή εικόνα, σκέπασαν πάλι το μέρος και έφυγαν τρεχάλα, επειδή σέβονταν όλοι εκεί –οθωμανοί και χριστιανοί– την εικόνα της Παναγίας. Αυτό μου έδωσε κάποιο θάρρος και άνοιξα τέσσερα τα μάτια μου.

Η πανσέληνος φώτιζε θαυμάσια και μπορούσα να διακρίνω. Ένας από τους αγωγιάτες ήταν πάνω στην κρύπτη.

– Βλέπω ένα κιβώτιο εδώ, μου είπε, όταν παραμέρισε τα χώματα.
– Άνοιξε το, απάντησα, και με τα χέρια σου τράβηξε ό,τι βρεις.

Έκανα το σταυρό μου την ώρα εκείνη και σήκωσα τα μάτια μου στον ουρανό προφέροντας λόγους ευχαριστίας. Τα ιερά κειμήλια είχαν σωθεί. Ο μπόγος ήταν απείραχτος και μόνο τα πανιά είχαν σαπίσει από τα νερά. Πήρα τότε την εικόνα της Παναγίας στα χέρια μου, αφού την ασπάστηκα, μοίρασα και τα άλλα πράγματα στους συνοδούς μου και ξεκινήσαμε πεζοί για το Τσεβιζλίκ.

Τη στιγμή που βρήκαμε τα κειμήλια ήταν 9η βραδινή ώρα και παρά την πανσέληνο ήταν δύσκολη η πορεία μας καβάλα στα άλογα. Έτσι τον περισσότερο δρόμο τον πήγαμε πεζοπορία και φθάσαμε στις 2 μετά τα μεσάνυχτα στο Τσεβιζλίκ.

Το πρωί στο Τσεβιζλίκ οι Τούρκοι με είδαν με πολλή χαρά. Μου ευχήθηκαν καλό ταξίδι και καλή αντάμωση και μου παρήγγειλαν να δώσω χαιρετισμούς σε όλους

τους χριστιανούς γνωστούς τους. Από εκεί το ταξίδι μου ήταν επίσης ομαλότατο. Γύρισα στην Τραπεζούντα, στην Πόλη, και προχθές έφτασα εδώ φέροντας την εικόνα της Παναγίας, το Σταυρό των Κομνηνών, το Τίμιο Ξύλο και ένα χειρόγραφο ιερό Ευαγγέλιο».

Πηγή: **greek.vema.com.au**